HAJNAL AMERIKÁBAN

Irta HORDÓSY IVÁN

Amerika a háboru óta nem volt tulságosan kegyes Magyarországhoz. Küldött ugyan szeretetadományokat hozzánk, tett velünk egyéb jót is, de sokkal, politikai jelentőségében sokkal több jót tett ellenségeinkkel, elsősorban a csehekkel. Azt hisszük, főleg ennek a csehbarátságnak és a Massarik család amerikai vonatkozásainak volt köszönhető, hogy Amerika közvéleménye és hivatalos körei egyszerüen fátyolt dobtak az ezeréves magyar nemzet vérző csonka tagjaira és boldogan tetszelegtek és — bizonyos fokig — tetszelegnek magunknak ma is a jóakaratu pártfogó, a gazdag, amerikai nagybácsi szerepében, amely kegyelmébe fogadta a háboru cédájának törvénytelen gyerekét, Cseh-Szlovákiát.

De ha a nagybácsi amerikai is, a gyerek huszita emlőkből táplálkozott és szülei, nagyszülei és ősei az osztrák Kamarilla legkészségesebb lakájaiból kerültek ki, akik évszázadokon keresztül keverték a mérget más nemzetek elpusztitására és ha a tizesztendős csemete szépen ki is van mosdatva, megfésülve és minden sátoros ünnepen hétrét-görnyed is a prágai Wilson szo bor előtt, örökölt, ősi tulajdonságai máris szépen nyilatkoznak meg benne, amennyiben nagy reményekre jogositóan hazudik és lop.

Amerika és a külföld sajtóját éveken keresztül a cseh propaganda tartotta „megszálva", a magyar igazság számára még csak hely sem jutott sehol, a mi nemzetünk halálhörgései nem hallatszottak túl a nemzet kis, tönkrenyomoritott betegszobájainak falán.

A „Cseszko Szlovenszko Republika" jól fésült fia pedig nyugodtan garázdálkodott.

Ez volt az az idő, amikor a magyar, akár hazájában, akár a külföldön élve joggal keseredhetett volna el és adhatott volna fel minden hitet isteni és emberi igazságszolgáltatásban és feküdhetett volna bele ellenségei által ásott sirjába: — No most földeljetek el!

De Magyarország nem volt hajlandó meghalni, mert Magyarországot a hivő magyar nép Istene teremtette, aki történel mi nagy hivatást szánt és adott a magyar népnek és ha ez a hivatás évszázadokon keresztül rettentő áldozatokat követelt is, a mi Istenünk olyan lelket adott hozzájuk, amely ezeket a megpróbáltatásokat el tudta viselni és felettük mindenkor győzedelmeskedett.

Mert aki végiglapozza ennek a nemzetnek ezeréves, vérrel áztatott történelmét, azt látja, hogy a magyar mindig csak nagy, nemes, hatalmas ideálokért küzdött, a saját és a vele együttlakó testvérnépek szabadságáért, a Nyugat kulturájáért, lelke, karaktere becsületes, nyilt harcokban és háborukban egyenesedett és forrott ki és kulturát teremtett azon a területen, ahol előtte minden más nép elpusztult.

Ilyen történelem és ilyen jelen mellett nem tarthatott soká a hazugság feltétlen uralma és a háboru óta tiz esztendő sem telt el, amikor a világnak két hatalmas birodalmában, Angliában és Olaszországban megelégelték a kis cseh pimasz hazudozásait és ezeknek az országoknak közvéleménye a magyar ügy mellé állott.

Hátra volt és van azonban még a nemzetek leghatalmasabbja: az Egyesült Államok. Fájdalommal láttuk és lájuk, hogy az amerikai sajtó nagyrésze még mindig nem akart tudomást venni Magyarország mérhetetlen szenvedéseiről és arról a szörnyü bünről és igazságtalanságról, melyet a nemzetek társadalma ezzel az országgal szemben elkövetett.

De az idő itt sem késhetett. Az a lépés, amelyet az Egyesült Államok szenátusa most megtett, amikor a magyar kérdés egész anyagát hivatalosan bekérte Lord Rothermeretől, eléggé fel nem becsülhető és jelentősége ma még ki nem számitható.

De ha még most is csalódnánk reményeinkben, akkor sem fogunk elcsüggedni. Mi valamennyien érezzük, hogy Washington s Lincoln Amerikájának lelke csak Kossuth népét támogathatja, mert Wilson és Massarik mulandó és hazug, de Washington—Lincoln és Kossuth — örök.

Mindenesetre érdekes, hogy a szenátusnak ez a lépése ugyanakkor történik, amidőn Amerika a világ összes népeit felszólitja a Kellogg paktum aláirására. Mi e paktum gondolatának megszületésénél elmondottuk szerény véleményünket ez év junius 2.-án irt „Justitia et Pax" cimü cikkünkben. „Az igazságnak meg kell előznie a békét" — mondotta Magyarország hercegprimása és ugyanezt mondotta Szent István napján az amerikai magyar zarándokok előtt Magyarország kormányzója is. Voltak, akik megijedtek erre a kijelentésre: „Jaj, mi lesz ebből! Még magunkra haragitjuk a hivatalos, hatalmas nagy Amerikát!"

És ugyanakkor a hivatalos nagy Amerika — a harag helyett — bekéri Lord Rothermeretől a magyar revizió egész anyagát.

A meghunyászkodás sohasem volt magyar tulajdonság, de ne is legyen az. Nem vagyunk hivei a meggondolatlan kardcsörtető politikának, de hisszük és valljuk azt a kossuthi mondást, hogy: „Amit a fegyver és erőszak rabolt el Magyarországtól, azt a történelem folyamán mindig visszaszereztük, de amiről önmagunk mondottunk le — azt örökre elveszitettük!"

Nagymagyarország feltámadásának legbiztosabb záloga a magyar nép sziklaszilárd hite. Az a hit, amelyet a magyarok nagy Istene lehelt belénk, amellyel pillanatnyi kételkedés nélkül hisszük, hogy csak az a föld lehet Magyarország, amelyet Északon és Keleten a Kárpátok öveznek és amelynek partjait Délen az Adria habjai mossák. És ebből nem lehet engedni. Mint ahogy nem lehet igaz és maradandó az, hogy millionyi testvérünk szenved-oláh-cseh-szerb rabigában, akiknek a szenvedése a mi, minden magyar szenvedése. És mindazok, akik ma lemondást, kételkedést, pesszimizmust prédikálnak, csak kárt, óriási kárt okoznak a szent magyar ügynek és minden fülékeny szó, amely nincs egészen biztosan meggyőződve a Magyar Gondolat feltétlen diadaláról, csak visszavet bennünket nagy és szent küzdelmünkben.

Lord Rothermere, egy idegen nemzet fia és hatalmassága mondotta, hogy ha kell, hát önmagát is feláldozza érettünk!

Micsoda bámulatos s titokzatos erő lehet a Magyar igazságban, ha egy idegen önmagát képes feláldozni érette. Lehet, hogy egy év, hogy kettő, hogy tiz kell hozzá, de Nagymagyarország uj ra helyre fog állani. És ebben hinni, hinni, hinni kell, mert csak minden magyarok megalkuvást nem ismerő hite fogja visszahozni számunkra a Kárpátokat.

Az amerikai szenátus bekérte Rothermeretöl a magyar kérdés egész anyagát

„DAILY MIRROR" HATALMAS JELENTŐSÉGÜNEK MONDJA A LÉPÉST — FELTARTÓZHATATLANUL HALAD ELŐRE A MAGYAR IGAZSÁG ÜGYE —

LONDON, szeptember. — A „DAILY MIRROR" AZ ALÁBBI NAGYJELENTŐSÉGÜ CIKKET KÖZLI: A LEGUJABB IDŐKBEN AZ AMERIKAI KÖZVÉLEMÉNY MINDNAGYOBB FIGYELMET MUTAT A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉSSEL TEREMTETT HELYZET IRÁNT. AZ UTÓBBI NAPOK FOLYAMÁN AZ AMERIKAI SZENÁTUS IS HATÁROZOTT ÉRDEKLŐDÉSSEL FORDULT AZ EZIRÁNYU FEJLEMÉNYEK FELÉ. A SZENÁTUS KÜLÜGYI BIZOTTSÁGA HIVATALOSAN FELKÉRTE A DAILY MAILT, HOGY KÜLDJE BE LORD ROTHERMERE MAGYARORSZÁGRÓL SZÓLÓ CIKKEIT, VALAMINT A DAILY MAIL HASONLÓ TÁRGYU VEZÉRCIKKEIT ÉS ÁLTALÁBAN A MAGYAR KÉRDÉSRŐL KÖZZÉTETT ÖSSZES HIREIT. A KÉRDÉSES LAPOKAT MÁR EL IS KÜLDTÉK WASHINGTONBA.

Megkezdődött a bomlás a kisantant országaiban

LONDON, szeptember 2. — A „Daily Mail" folytatja Magyarország érdekében megkezdett sajtóhadjáratát és legutóbbi vezércikkében, amelynek cime „Pro Hungary," azt fejtegeti, hogy Magyarország megcsonkitása a legvégzetesebb hiba volt. A békeszerződések szétrombolták az egykori osztrák-magyar monarchiát és három uj államot növeltek naggyá az elszakitott területek által, Romániát, Cseh-Szlovákiát és Jugoszláviát amelyek rövid idő alatt életképteleneknek bizonyultak és a fel bomlás veszedelmével fenyegetnek.

Mesterséges alakulatok ezek az államtestek — igy szól a továbbiakban a vezércikk, — de a legerősebben recseg és inog Jugoszlávia. Radics István tragikus halála uj életre lobbantotta a horvát autonómista mozgalmat, amely a jugoszláv királyság megalakulásának első percétől fogva jelentkezett és bebizonyitotta, hogy a horvátok és a szerbek nem alkothatnak államközösséget, mert ahhoz tulságosan gyönge a faji rokonság Az ellentéteket előre lehetett volna látni, mert a horvátok kulturája sokkal magasabb szinvonalon áll, mint a szerbeké, de a vallási különbség is áthidalhatatlan a két nép között. Érthető — irja a Daily Mail, — hogy a horvátok megalázottaknak érzik magukat, mert a belgrádi balkánpolitika lett urrá felettük

Talán még ennél is válságosabb Románia állapota.

Az egymást felváltó kormányok csak szemérmetlen korrupcióval tarthatták fenn hatalmukat. Romániának elfogyott a pénze és ha nem talál hiszékeny tőkéseket, kiket ujabb kölcsönnyujtásra birhatna, bukása elkerülhetetlen. Eddig minden kölcsönkisérlete kudarcot vallott. A parasztok olyan elégedetlenek, hogy az ország forradalom küszöbén áll.

Azáltal, hogy makacsul vonakodik a magyar kisebbségeknek igazat szolgáltatni, Románia el vesztette minden tekintélyét a szövetséges hatalmak között.

Elégedetlenség otthon és hitelvesztés a külföldön az egyetlen kilátás, ami Romániára vár.

Cseh-Szlovákiát ugyancsak a szétbomlás veszélye fenyegeti.

A tótok a haboru előtt nyugodt megelégedésben éltek a magyar közigazgatás alatt, a csehekkel való egyesülésre azzal csábitották a pittsburghi egyezményben őket, hogy kifejezetten autonómiát igértek nekik. Tiz év telt el azóta, de azóta de az igéretet nem változtták be sőt ellenkezőleg, a Tótföldet cseh hivatalnokokkal árasztották el és most Prágából kormányozzák. Mindezek az erők a széthullást készitik elő.

Az az öt állam, amelyre az osztrák-magyar monarchiát fel osztották, esetleg nyolcra bomolhat fel. Ugyanis Szlovákia el akar szakadni a csehektől, Erdély autonómiát követel a román zsarnokoktól és Horvátország függetlenséget kiván a szerbektől. Az események mutatják, hogy számos független erő dolgozik azon, hogy az egészségtelen és tarthatalan trianoni béke megdőljön.

A magyarokkal szomszédos országok nemzeti elemei kezdik belátni, hogy a trianoni szerződés tele van a legsulyosabb botlásokkal és hogy csakis ezeknek helyreigazitása hozhatja meg a békét Középeurópának.

MEGGYILKOLTAK AZ ÖREG FARMERT?

TISDALE, SASK.

OLE ARNESON, 54 ÉVES FARMERT MA AZ AUTOMOBILJA ALATT TALÁLTAK KITÖRT NYAKKAL. A HATÓSÁGOK NEM TUDTAK MEGÁLLAPITANI, VAJJON GYILKOSSÁGRÓL AVAGY SZERENCSETLENSÉGRŐL VAN SZÓ, DE FELTESZIK A GYILKOSSÁG ESETÉT, MIUTÁN ARNESONNAK VOLT EGY BÉR MUNKÁSA, AKIVEL A FIZETÉS MIATT ÖSSZEVESZETT ÉS IGY NEM LEHETETLEN, HOGY AZ Ő BOSSZUJÁNAK MÜVE A FARMER HALÁLA.

Kedves Honfitárs!

A Kanadai Magyar Ujság minden ügyes-bajos dolgodban segít, tanáccsal ellát. Pártold saját lapodat: a Kanadai Magyar Ujságot!

GERGELY MEGTÉRT

IRTA: BOTOS JÁNOS

A kutya kivakkantott a sóp alól. S hogy a szőrös bunda, mint valami sündisznó, közeledett a tornác felé, éktelen vonitásba kezdett.

Ketten voltak. Béhuzták fejüket a kozsok szájába, hogy ne kelljék az ugatást hallani. Gondolták, ha ők nem hallják, mü se halljuk.

Kiszóltam Gergelynek a pitvarba.

— Ejsze lopni jönnek?

— Bántanak-é?

— Münket nem. Én velük tartok. Váltság nélkül adták meg a Heves-árkát. Szegény embert nem bánt a szegény!

— De Jánost?

— János, a tekintetes, kevély kedett. Zlotsának, a dászkálnak a belit emlegette! Pedig hát a pejcsikók a kincstárnak tartozának. Ilyen vészidőkben nem kell adni két csikóra. Ami a csá száré, legyen a császáré, — mondá Krisztus urunk. Ne féljen kend, a tekintetes jó helyt vagyon! Csakhogy éppen a csikóit vették el.

A kutya csak ugatott. Gergely kinézett az udvarra. Aztán suttogást hallottam a körtefa alól.

— A Buzásékra jön a sor. Parancsot adtak. El kell tenni láb alól az öreget.

— Sokan vagytok?

— Itt csak ketten. Odaát pedig még vagy százan.

Valami zörgött a kozsok alatt. Gergely is béjött. Kést vett a kezébe. Kurtán mondta:

— Na most megfizetem Lajnak, Buzásékának a tavalyi csúfságot! Azt a három kalangyát, amivel megrövidetettek! Aki nemjóját van neki!

*

Az ucca felől lövés dördült el. Aztán még egy. Még egy. Tompa, zavaros morajlás válaszolt rá az éjszakában. Mintha biztatták volna egymást az emberek. Gergely is átvonult a Buzásék házához két társával. Hangok hallatszottak:

— Ne féljetek! Százan vagyunk egy ellen! — aztán ismét lövés.

Gergelyt véresen hozta két társa a pitvarba. Káromkodott. Szidta a Buzásék szentjit.

A nyurga legény, mégis, a cigány, a kovakövit aprózgatta.

— Csak még egy maroknyi porom lenne! Dejszen adnék én neki — dicsekedett.

— A nemzetesékkel mi van? — kérdezte Gergely.

— Mind a kilenc guzsbaköt ve. Szathmáry Károlyt a malomárokba hajtották. A halántékát erősebben legyintették meg a kelleténél. Lelógott egy csontdarab a szemére. Aztán csúf volt.

— Most már meglesz a váltság — nyögte Gergely. — Még a végén, ha jól megy, váltságot sem fizetünk. Ha cudar is a kalapagos bankó, de a' nincs! Jól van ez igy testvérem ...

*

— Kend csak üljön szépen — mondta reggel Gergely — az a négy és fél szesszió nem a világ! Ennyire joga van mindenkinek. Aztán János tekintetes ur jó helyt vagyon!

— Gergely, Gergely, nem jó vége lesz ennek — mondám. — Dózsát is mágyás égették meg.

De ő csak hajtogatta.

— Mért legyen az uraké minden?! Münket se a gólya kötött A föld is az övék, az igazság is! 'Sze tudja a három kalangyát. Pedig én munkás ember voltam Magikat megcsaltam-é vaj egyszer? Meg-é?

— Nem, Gergely. De én elmegyek innen ... Azt mondják, a Bogdán Károlyt a réceferesztőnél ütötték le. Most is ott éktelenkedik véresen. Leköpve.

— Amig nálam van, biztonságban. Fejérvár messzi vagyon ide!

— Jól van, Gergely, dehát a papot? Vida Tamást? Hásze a nemes urak még a kocsmába se engedték egy padra ülni velük. A sárgarojtot is levágták csizmájáról, hogy a' nem jár neki. S a matrikolába nemzetes Bernád Józsi vetette a betüt, mert ugymond, nemzetes ivadékot csak nem irhat be a szentkönyvbe egy pap. Egy kifinomitott cseléd! Hát Vida Tamást mért bántották Gergely?

— Őket szolgálta. Kiprédikálta a váltságot. Ejsze a tizedjét féltette. S ha jobbágy is volt az apja, velük tartott. Hát azért!

— Gergely, Gergely, nem a szived szerint beszélsz, Gergely — mondám.

De ő csak rázta a fejét.

Végül is elbucsuztam.

— No, köszönöm a hajlékot Gergely. Tavaszra az első törökbuzát kapod, Gergely! Fizetségül az éjszakáért. És hogy Jánost, az uramat, figyelmeztetted.

Gergely felszisszent.

— Süsse meg a földjit! — kiáltotta. — Nem vagyok én haramia! Én az igazságért teszek! Tudja?

Láza volt, látszott rajta. A Buzásék golyója vállát járta át. S ráadásul a naccsás ur éjjel el karucázott fiastól a medgyesi uton. Ez még jobban beteggé tette. Mégis, ugy betegen is, átkot esküdött és toporzékolva lihegett a föld mián, a fizetségért.

*

A szivét a hasába hordta. Bé váltotta fenyegetését. Noha gyermekül-gyermeknek néztük. Elárulta Jánost. Aminthogy elő re bejelentette a veszélyt.

Jánost a lázadók lógerbe vitték. Fenyőfalván, az Olt hidja mellett bunkókkal leütötték. Le zuhant a jégre. Erős ember volt összetört koponyával is neklindult a világosság felé. S a szászok befogadták. Ennl, innya adtak neki. Az iskolában sarjúágyat kapott. A Fruák kötést téptek fejére.

Engem Balavásárról hoztak vissza a mieink. Üresen találtam a házat. És János sehun! Semmi hír róla. Gergely is elment a faluból.

Beköltöztem egy szellérházba. És sirtam-sirtam, napokon keresztül. A hadnagy néha vigasztalt. A bosszúval, a győzelemmel. Nekem nem ez kellett. A nyugalmam és János, szegény uram.

Hétre rá lovas küldönc ment a szász püspöki rezidencia felé, Berethalomba. Igy tudtam meg hogy János él. Lefagyott a hús róla, csontra aszott, de él. Utána mentem. Eladtam a kalamárist a nyakamról. Ezzel csináltam fuvart.

A felcser is biztatott. Szagos kenőcsöt adott. Használt. János helyre jövögetett. Abban az időben esett a vizaknai csata. Gergelyt elfogták Bem katonái. Ujegyházatájt csatangolt s hazahozták, hogy igazságot tegyenek. Ha áruló, golyót szántak neki, ha nem, piros sapkát.